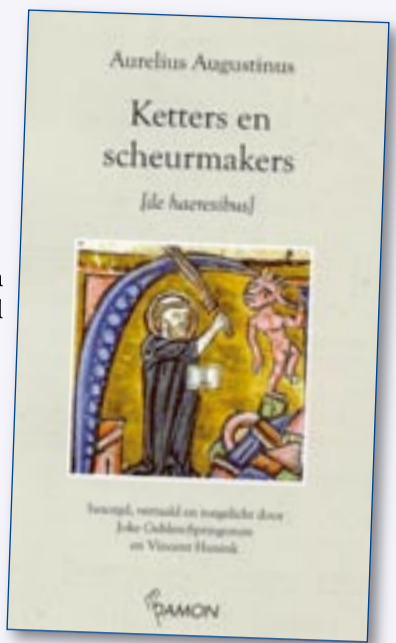

'Keters'

Wat is nu precies een ketter? Kerkvader Augustinus belooft het antwoord, maar komt er helaas niet aan toe. Deze kettercatalogus is een van zijn laatste werken en nooit voltooid. Hoewel het vaak blijft bij een opsomming, gaat Augustinus op sommige ketterijen dieper in. Dat betreft dan vooral de groepen waar hij het zelf mee aan de stok gehad heeft, zoals de pelagianen, of waar hij zelf deel van heeft uitgemaakt, zoals de manicheïsten. De inleiding vind ik intellectueel zwak, omdat men – o zo voorspelbaar – slechts wat politiekcor-

rect neuzelt over 'tolerantie' en dergelijke, alsof dat hier de kwestie is. Daarbij hanteert men ten aanzien van de hamvraag wat orthodoxie van ketterij onderscheidt een darwinistisch denkschema: orthodoxie is wat 'gewonnen' heeft en meer niet. Dat staat duidelijk op gespannen voet met Augustinus zelf, hoewel ik de vertalers moet toegeven dat de kerkvader soms weinig meer doet dan tieren, in plaats van argumenteren. Hoe dan ook een interessant geschriftje, weer tweetalig uitgegeven. (HR) *Augustinus, Keters en scheurmakers*. Uitg. Damon, 144 pp., geb., € 18,90, ISBN 978 90 5573 931 8.

Chipshol

Per 1 oktober is de vicepresident van de Haagse rechtbank, mr. Hans Westenberg, noodgedwongen met vervroegd pensioen gegaan. Zijn positie was onhoudbaar geworden, vanwege bewezen meenedigheid en corruptie. In plaats van hem overdekt met pek en veren het land rond te rijden, gaf de Raad voor de Rechtspraak hem 75.000 euro mee. Westenbergs vertrek was een hoogtepunt in de Chipshol-affaire die de *court watchers* in Nederland al jarenlang bezighoudt. Centraal hierin staat planoloog en projectontwikkelaar Jan Poot die – zich spiegelend aan het succesverhaal van Atlanta in de VS – een ontwikkelingsplan rond Schiphol wilde uitvoeren, dat de gevestigde machten niet zinde. Poot liet echter niet met zich sollen en won – en dat is het goede nieuws – vrijwel al zijn zaken. Zo rot is de Nederlandse rechtsstaat dan toch ook weer niet, zoals Poot ook zelf erkent, maar waakzaamheid is beslist geboden. Zeer interessante casus van

de bekende belangenverstrengeling in onze polder. Aanbevolen. (HR) *Drs. Jan Poot sr., Doodzonde tegen de rechtsstaat*. Twee delen, pb., ca. 500 pp. Gratis te bestellen via www.schipholwanbeleid.nl.

Strip Kaatje Dierckx

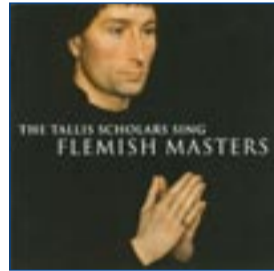

Tekenaar Geert De Sutter heeft dat typisch Belgisch talent van striptekenaar. Dat blijkt wel weer uit dit album over de sinds 2000 heilige Ossendrechtse zuster Marie-Adolphine, beter bekend bij haar meisjesnaam Kaatje Dierckx. Het opent met haar afscheid op weg naar China, waarna haar levensverhaal volgt. De tekeningen roepen de armoede en de geloofsbeleving op van de negentiende eeuw, het dorpsleven van Ossendrecht en het stadsleven van Antwerpen. Het verhaal wordt meer documentatie waar het gaat om de congregatie waar Kaatje intreedt, tot aan haar aankomst in China in 1899, 33 jaar oud. Al na enkele maanden volgt de dreiging van

de opstandige 'Boksers', die zich kanten tegen alle buitenlanders. De missionarissen, onder wie zr. Marie-Adolphine, blijven op hun post en sterven als martelaren. Een heftig verhaal, inclusief de tekeningen. Kennelijk niet (alleen) bedoeld voor kinderen. Tal van sponsors maakten deze mooi uitgevoerde publicatie mogelijk. (EA)

Geert de Sutter, De verre bestemming. Uitg. Stichting Zuster Marie-Adolphine, 33 pp., geb., € 10,-, ISBN 978 90 9024660 4. Te bestellen via bussche@xs4all.nl.

Betovering

The Tallis Scholars onder leiding van Peter Philips heeft in ruim vijfendertig jaar een solide reputatie opgebouwd met prachtige opnames van vaak onbekende renaissancemuziek. Inmiddels acht Peter Philips de tijd rijp de oude opnames weer op de markt te brengen. Zijn die nog wel het beluisteren waard? Het antwoord is een volmondig 'ja'! Laten we bijvoorbeeld eens luisteren naar de 'Missa Osculetur me' van Orlando di Lasso uit 1989. Deze mooie Mis staat

nog steeds als een huis. Lange ranke lijnen, een prachtige koorklank, mooie afwisselende ensembles; het klinkt allemaal nog betoverend. Hetzelfde geldt voor de 'Missa Au travail suis' van Johannes Ockeghem uit 1997. Ruim 10 jaar later is het wel duidelijk dat Philips een conservatieve benadering heeft gehad. Op het gebied van de uitvoeringspraktijk laat de Mis een interpretatie horen die in 1997 al gedateerd was. Voor wie klankpracht en zingplezier echter belangrijker zijn dan een up to date-benadering, valt er nog steeds veel te genieten. (Arnoud Heerings) *Flemish Masters, The Tallis Scholars* o.l.v. Peter Philips. GIMELL CDGIM 211.

Schepping

Joseph Haydn (1732-1809) reisde tweemaal naar Engeland, waar hij grote triomfen vierde. Nog niet tevreden vroeg Haydn zijn vriend, de violist François-Hyppolyte Barthélemon, wat hij moest doen om zijn roem eeuwig te maken. Barthélemon pakte de Bijbel en zei: "Hier is het boek; begin bij het begin." Barthélemon stond zo mede aan de wieg van 'Die Schöpfung'. Aan het einde van de Verlichting was een beweging ontstaan die zich richtte op de verbeelding en het gevoel. Dit laatste is al goed in de muziek waarneembaar. Haydns grote voorbeeld was 'The Messiah' van Händel, dat hij in Engeland zo goed had leren kennen. Maar dit geldt alleen voor de koren. Haydn voelde weinig voor Händels relatief statische aria's, maar componeerde liever aria's die flexibel waren en van emotie konden wisselen. Haydn had in Engeland massale bezettingen gehoord. René Jacobs zet minder grote middelen in. Zijn uitvoering komt meer

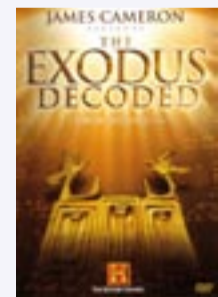
over als een huiskamerversie, fijnzinnig en intiem. Het RIAS Kammerchor zorgt voor de fraaiste momenten. (AH) *Joseph Haydn, Die Schöpfung*. RIAS Kammerchor, Freiburger Barockorchester o.l.v. René Jacobs. HARMONIA MUNDI HMC 992039.40.

Castrat

Rond 1750 maakten ze nog bijna overall furore: de castraten, mannen die omwille van hun mooie stem een 'ingreep' hadden ondergaan om te voorkomen dat ze de baard in de keel zouden krijgen. Het waren de Michael Jacksons van de barok. De jongste zoon van J.S. Bach, Johann Christian Bach, was rond 1755 in Italië. Hier ontdekte hij een wereld die het lutherse milieu van zijn vader ver te boven ging. De jonge Bach liet zich onderdompelen in de Italiaanse opera, de wereld van de castraten. Hij leverde een groot aantal serieuze opera's en concertaria's af waarin de castraten een hoofdrol speelden. De meeste zijn vergeten, maar de countertenor Philippe Jaroussky heeft er een aantal prachtige aria's uit opgediept. J.C. Bach was een man van zijn tijd. Hij combineert de eenvoud van de klassieken met de virtuoze lijnen van het Italiaanse bel canto. Jaroussky laat zich niet uit het veld slaan en zingt de aria's alsof het eenvoudige inzingoefeningen zijn. Speciale aandacht vraag ik voor de concertaria 'Ebben si vada' met hobo en fortepiano: een effectvolle en prachtig uitgevoerde aria, die vooruitwijst naar de parels van Mozart. (AH) *J.C. Bach, La Dolce Fiamma, forgotten castrato arias*. Philippe Jaroussky en Le Cercle de l'Harmonie o.l.v. Jérémie Rhorer. VIRGIN CLASSICS 5099969458404.

Dvd

Exodus ontraadseld?

Is het boek Exodus feit of fictie? De vraag is simplistisch, maar de antwoorden zijn dat vaak nog meer. De documentaire *The Exodus Decoded* (2006) heeft de verdienste dat men probeert er historisch chocola van te maken. Alleen gebeurt dit met een zodanig natte vinger dat maker Simcha

Jacobovici en regisseur James Cameron afgekraakt zijn in de wetenschappelijke pers, onder anderen door dezelfde geleerden die in de documentaire als getuigen optreden. Dat is natuurlijk niet sterk.

Aan de andere kant: wetenschap is niet hetzelfde als waarheidsvinding. We zien dit niet alleen in het darwinisme van biologie en kosmologie, maar helaas ook in de bijbelwetenschap, die wel eens omschreven wordt als de enige wetenschap die niet in haar bronnen gelooft. Een deel van de kritiek kan daaraan toegeschreven worden, maar wie zich in de onderliggende feiten verdiept, moet erkennen dat

Jacobovici die wel erg naar zijn hand zet. Toch zijn sommige verklaringen zo gek nog niet. Je kunt de documentaire bekijken via YouTube of via Amerikaanse dvd.

Jacobovici's 'decodering' van Exodus begint ermee dat hij de Israëlieten gelijkstelt aan de Hyksos, het raadselachtige nomadenvolk in de Egyptische geschiedenis, en Farao aan Ahmose (1550-1525). De tien plagen worden vervolgens verklaard als uitvloeijsels van de reusachtige vulkaanuitbarsting en tsunami op Santorini (dezelfde die een einde maakte aan de Minoïsche beschaving) die Egypte inderdaad dagenlang in

duisternis heeft gehuld. Op zich denkbaar, maar er zijn chronologische problemen aan verbonden. De verklaringen zijn soms vernuftig, wat natuurlijk iets anders is dan plausibel of juist. Om een voorbeeld te geven: Jacobovici geeft een verklaring voor zowel het bloed worden van het water als het sterven van de eerstgeborenen. In 1986 kwam in het Nyos-meer door vulkanische activiteit een wolk CO₂ vrij die 1700 mensen en 3500 stuks vee verstikte. Als dat water ijzerhoudend is, wordt het rood. Maar waarom stikten alleen de eerstgeborenen? Omdat die op een speciaal 'erebed' op de benedenverdieping sliepen, beweert

Jacobovici, en CO₂ naar de bodem zakt.

Als Jacobovici ook nog eens de stam Dan gelijkstelt met de Danaïden, de voorvaderen van de Grieken, krijgt zelfs de meest argeloze toeschouwer wel door dat hier over dun ijs wordt geschaatst. Het 'klopt' allemaal te mooi om waar te zijn. Maar opgevat als een wat doorgeslagen poging en als introductie, levert deze documentaire in ieder geval wel anderhalf uur boeiend en bijbels kijkplezier. (HR) *Semcha Jacobovici, The Exodus Decoded*. Ca. € 15,-, te bestellen via Amazon.com (dvd regiocode 1).